

Lezen.

Wat weten we uit onderzoek.

En wat we nog niet weten ...

Jordi Casteleyn

Didactiek Nederlands, Didactiek Nederlands aan anderstaligen & Talenbeleid
Antwerp School of Education

Steven Vanhooren

Nederlandse Taalunie

Leerkracht: *Wat doe je als je een woord niet begrijpt?*

Leerling: *Niets, ik lees gewoon verder.*

Leerkracht: *En als er veel woorden zijn die je niet kent?*

Leerling: *Dan stop ik met lezen en doe ik iets anders.*

Trioen & Casteleyn (2018)

Wat leert wetenschappelijk onderzoek ons over het onderwijs Nederlands?

De HTNO-website bevat samenvattingen van wetenschappelijk onderzoek naar onderwijs Nederlands/taal in basis- en voortgezet/secundair onderwijs en naar NT2-onderwijs in het volwassenonderwijs.

Bezoek nu de vernieuwde HTNO-website op
www.taalunieversum.org/inhoud/onderzoek

HTNO (Het Taalonderwijs Nederlands Onderzocht) is bedoeld voor leraren, lerarenopleiders, onderzoekers en iedereen die betrokken is bij de kwaliteit van het taalonderwijs Nederlands.

vernieuwde
HTNO-website

taal:
unie

in
samenwerking
met

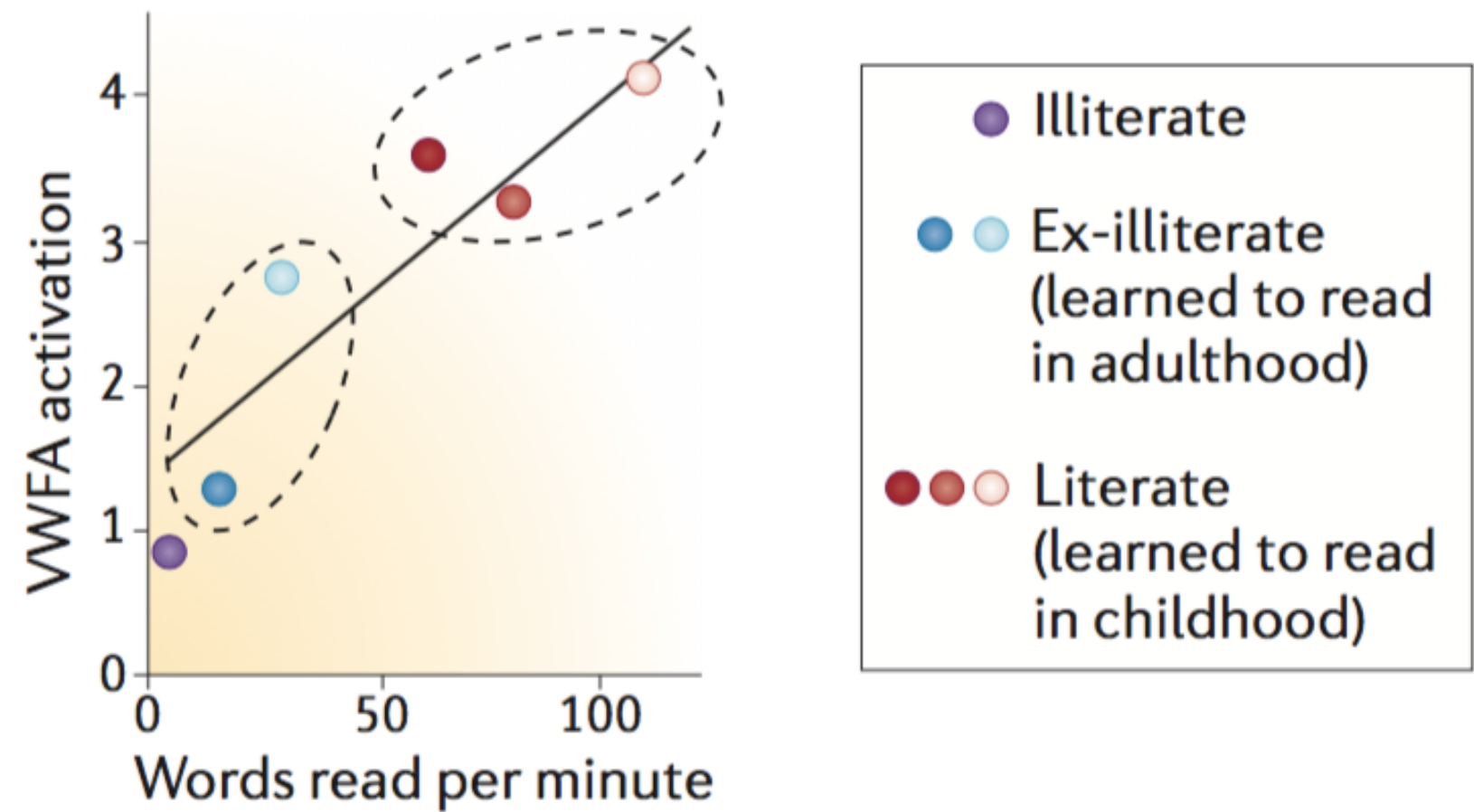
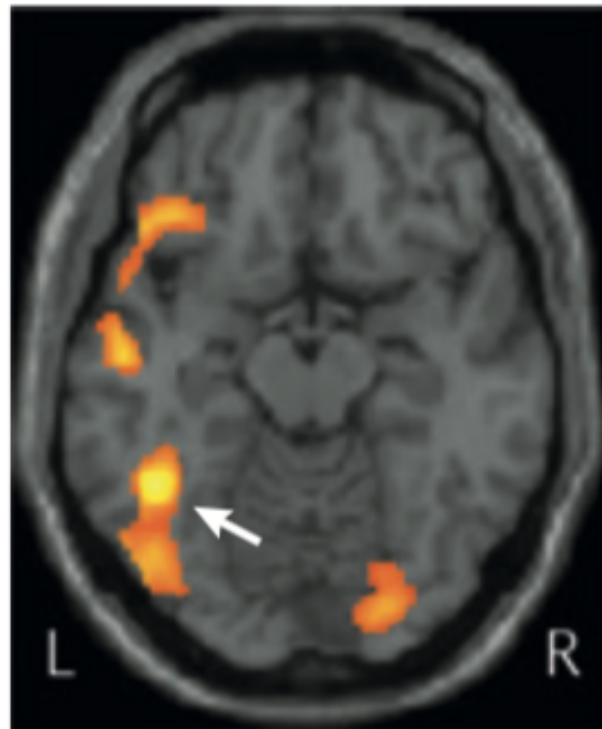
lezen
VRIJWILLIG LEZEN

UNIVERSITEIT
VAN AMSTERDAM

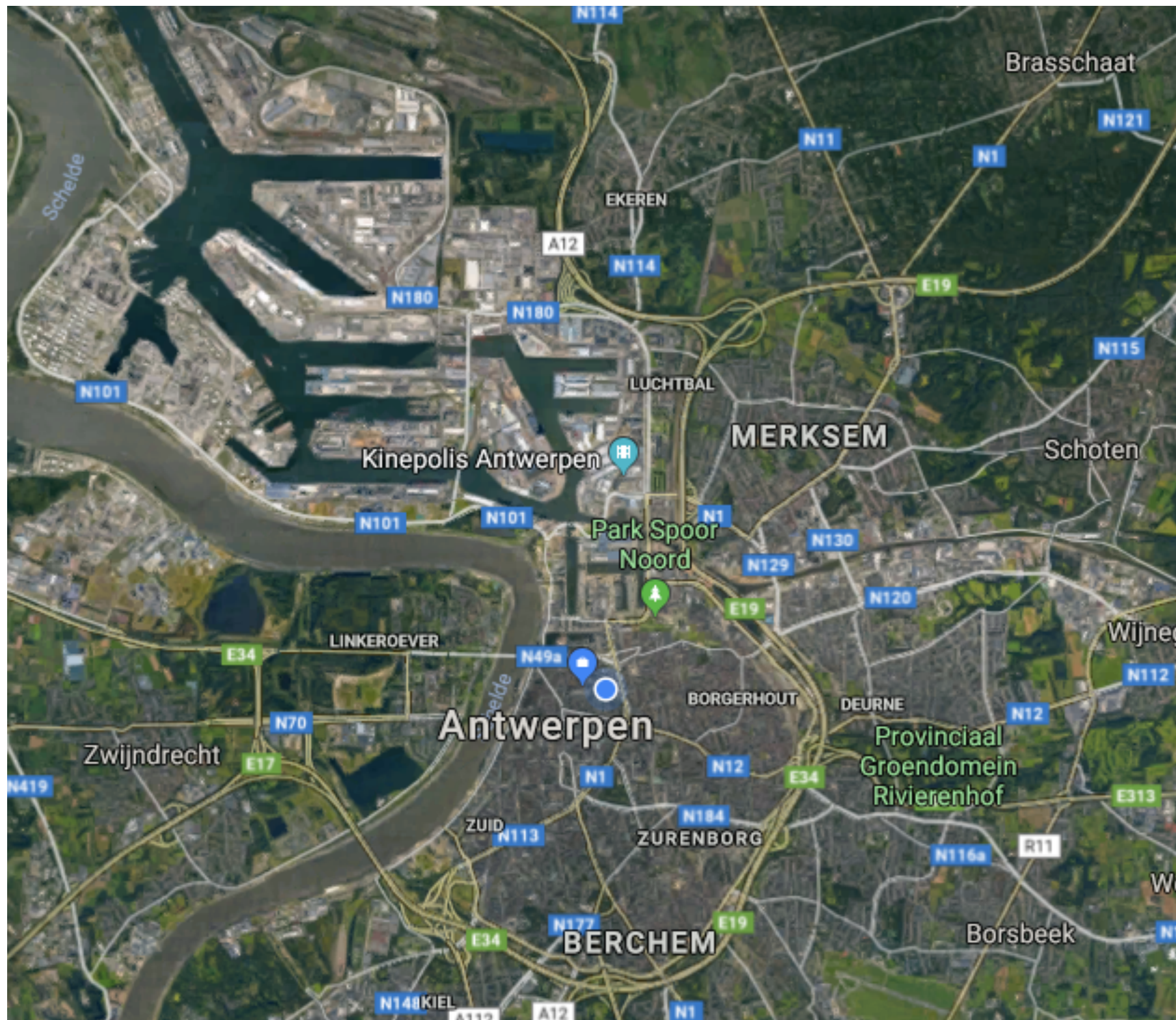
slo
nationaal expertisecentrum
loopbaanontwikkeling

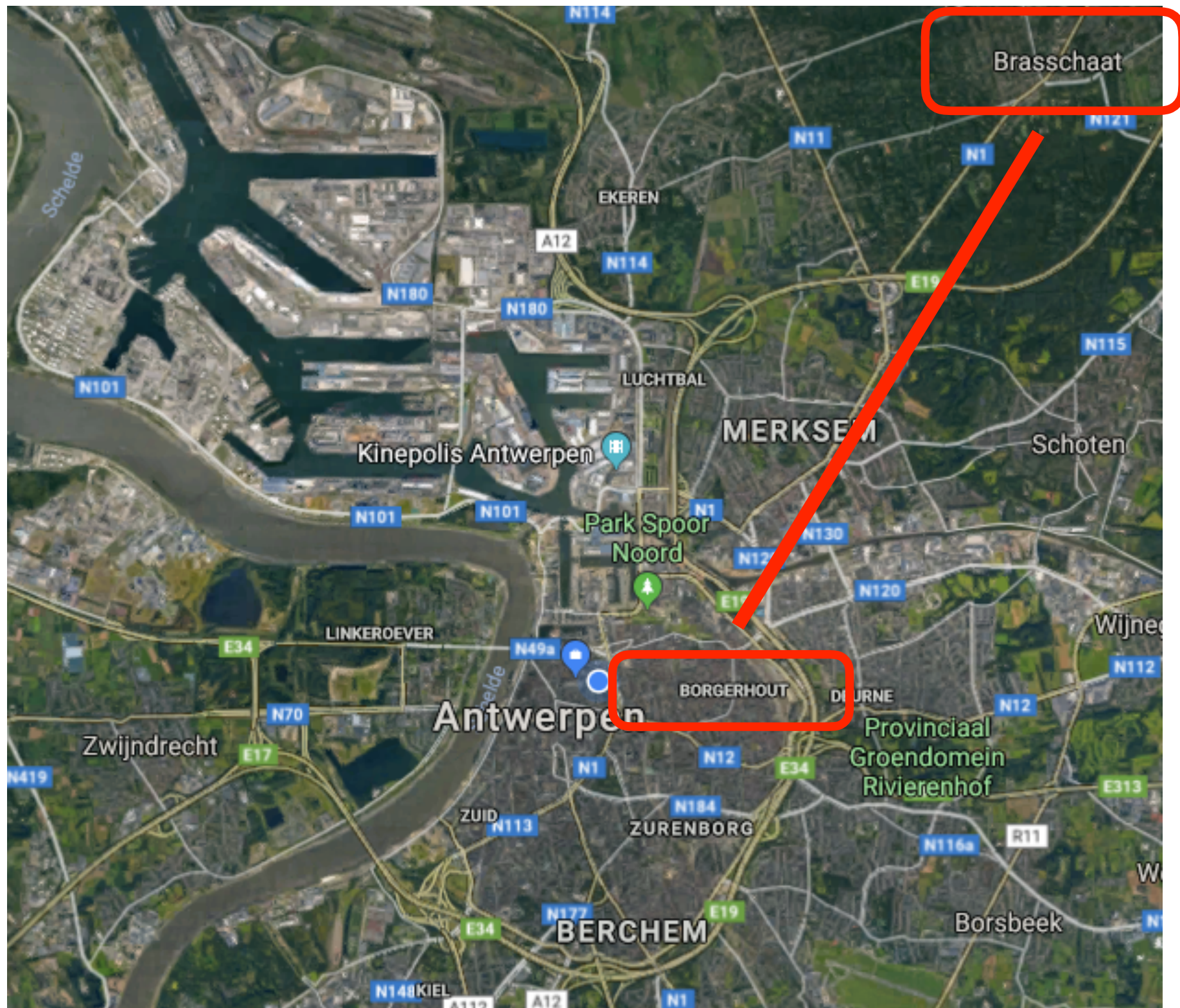
Ongeveer de helft van alle empirisch onderzoek naar onderwijs Nederlands gaat over lezen

taal:
unie

Dehaene, Cohen, Morais, & Kolinsky (2015)

‘leesvaardigheid van adolescenten’

```
graph TD; A[‘leesvaardigheid van adolescenten’] --- B[technisch lezen]; A --- C[‘kennis’]; A --- D[leesstrategieën]; A --- E[leesmotivatie];
```

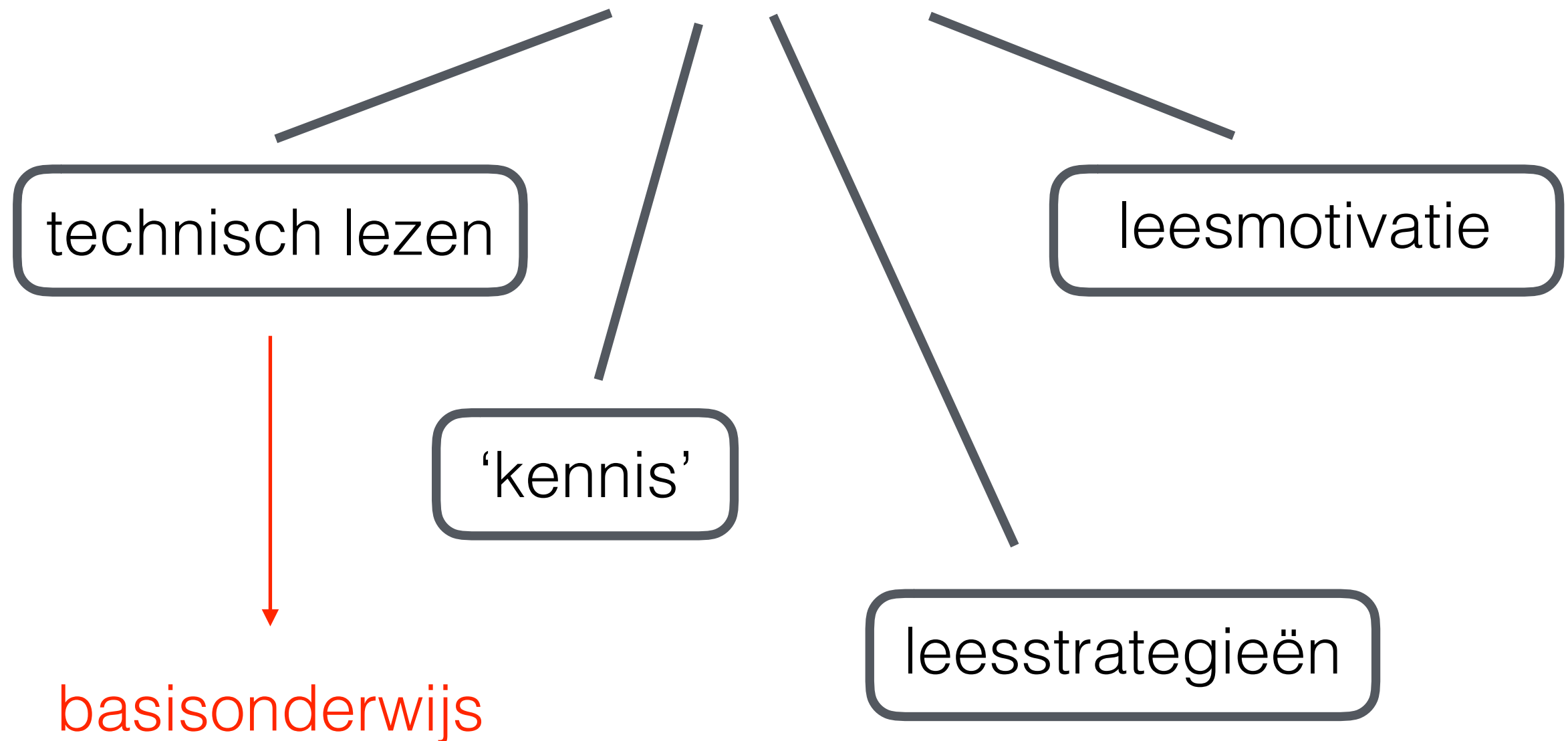
technisch lezen

‘kennis’

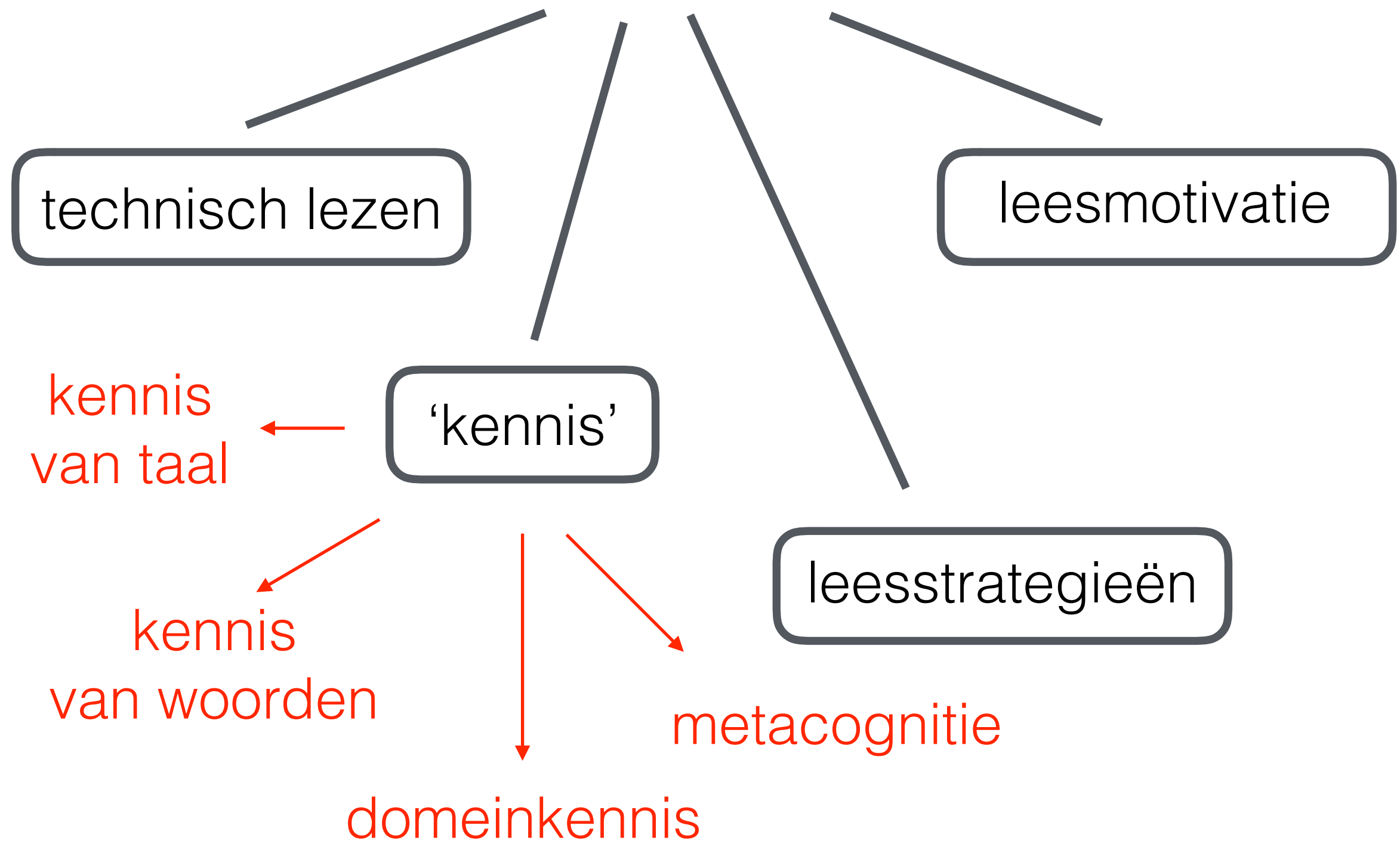
leesstrategieën

leesmotivatie

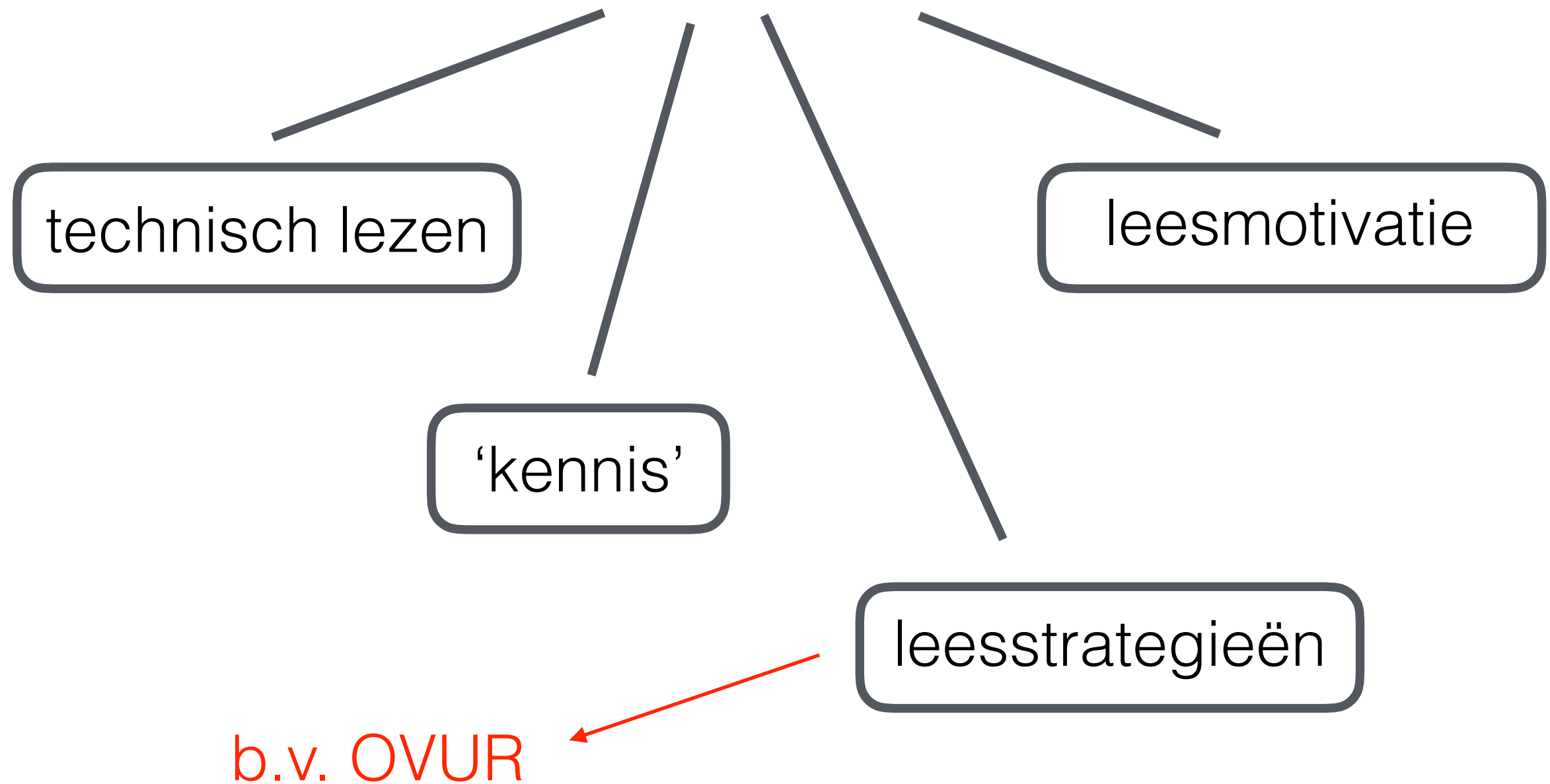
'leesvaardigheid van adolescenten'

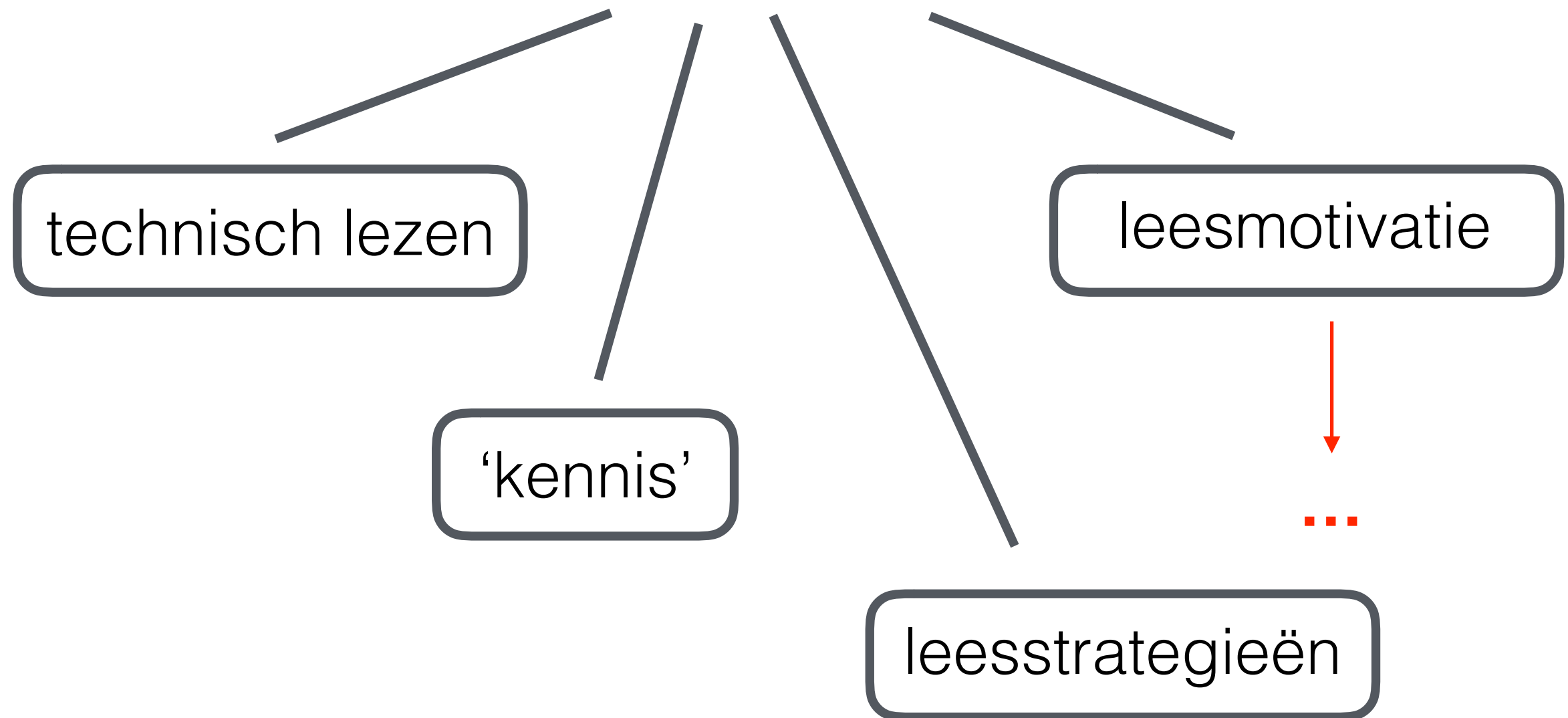
'leesvaardigheid van adolescenten'

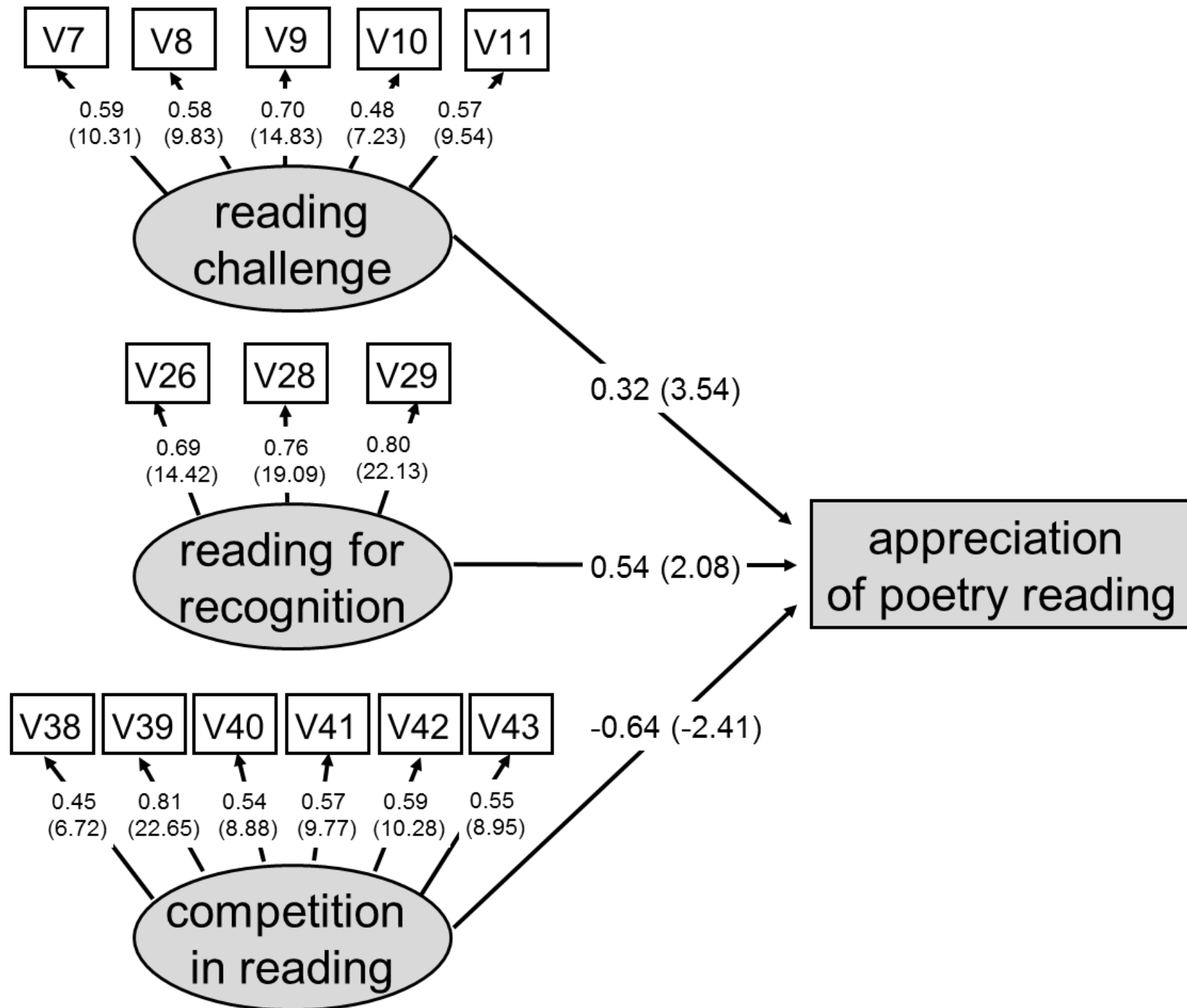

'leesvaardigheid van adolescenten'

'leesvaardigheid van adolescenten'

- Combineer verschillende aanpakken
(bijvoorbeeld: ICT, bibliotheek, én professionalisering)
- Ontwricht de dagdagelijkse routine op een school
(heeft een grotere impact dan een klassiekere aanpak)
- Besteed buiten het lessenrooster geen extra uren aan lezen
(behalve als het over tutoring gaat)
- Besef dat het effect van onderwijs in leesstrategieën vanaf 14 jaar verwaarloosbaar is

- Combineer verschillende aanpakken
(bijvoorbeeld: ICT, bibliotheek, én professionalisering)
- Ontwricht de dagdagelijkse routine op een school
(heeft een grotere impact dan een klassiekere aanpak)
- Besteed buiten het lessenrooster geen extra uren aan lezen
(behalve als het over tutoring gaat)
- Besef dat het effect van onderwijs in leesstrategieën vanaf 14 jaar verwaarloosbaar is

op korte termijn is het effect van extra aandacht aan leesvaardigheid bij adolescenten nooit groot maar op lange termijn kan het gevolg indrukwekkend zijn

PIAAC (2013):

- achtste plaats (op 24)
- 15% van de Vlaamse volwassenen is laaggeletterd

Maatschappelijk functioneren?

PISA (2015):

- tiende plaats (op 72)
- 17% van de leerlingen haalt niveau 2 niet

Leren?

PIRLS (2016):

- tweëndertigste plaats (op 40)
- leesplezier (24%)

Kloof...

... tussen onderzoek en onderwijspraktijk

Vanderlinden & van Braak (2007; 2011)
Olijkan & de Weger (2012)

**Resultaten van
wetenschappelijk onderzoek
bereiken de
onderwijspraktijk
onvoldoende**

... tussen wat we weten en wat we zouden willen/moeten weten

Nood aan samenhang...

... tussen taaldomeinen

Lezen
Luisteren
Spreeken/gesprekken voeren
Schrijven
Taalbeschouwing
Literatuur

Taalcompetentie en identiteit	Ik
Taalcompetentie en communicatie	Ik in relatie tot anderen
Taalcompetentie en informatie	Ik in relatie tot tekst/media
Taalcompetentie en cultuur	Ik in relatie tot de wereld

... tussen vakken (taal insluiten)

Gedragen visie

Wettelijk kader

- nieuwe minimumdoelen
- competentiegericht
- niet gekoppeld aan leergebieden of vakken, maar aan 16 sleutelcompetenties

Jordi Casteleyn

Didactiek Nederlands, Didactiek Nederlands aan anderstaligen & Talenbeleid
Antwerp School of Education

Steven Vanhooren

Nederlandse Taalunie

jordi.casteleyn@uantwerpen.be
svanhooren@taalunie.org

jordi_casteleyn

www.slideshare.net/jordi013

- Baye, A., Lake, C., Inns, A., & Slavin, R. E. (2017). Effective Reading Programs for Secondary Students. Baltimore, MD: Johns Hopkins University, Center for Research and Reform in Education.
- Casteleyn, J., & Vanderenvieren, E. (accepted). Factors determining young adults' appreciation of reading poetry. *L1-Educational Studies in Language and Literature*
- Dehaene, S., Cohen, L., Morais, J., & Kolinsky, R. (2015). Illiterate to literate: behavioural and cerebral changes induced by reading acquisition. *Nature*, 16, april, 234-244.
- Graham, S., Bruch, J., Fitzgerald, J., Friedrich, L., Furgeson, J., Greene, K., Kim, J., Lyskawa, J., Olson, C.B., & Smither Wulsin, C. (2016). Teaching secondary students to write effectively (NCEE 2017-4002). Washington, DC: National Center for Education Evaluation and Regional Assistance (NCEE), Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. Retrieved from the NCEE website: <http://whatworks.ed.gov>.
- Hirsch, E. (2003). Reading comprehension requires knowledge - of words and the world. Scientific insights into the fourth-grade slump and the nation's stagnant comprehension scores. *American Educator*, 10-29.
- Neuman, S. B. (2017). The information book flood: Is additional exposure enough to support early literacy development? *The Elementary School Journal*, 118, 1 (september 2017), 1-27.
- Okkinga, M., Van Steensel, R., Van Gelderen, A. J. S., Van Schooten, E., Sleegers, P. J. C., & Arends, L. R. (submitted). Effectiveness of reading-strategy interventions in classrooms: A meta-analysis. OPgehaald van <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2017/12/Effecten-van-leesstrategie-instructie-review-405-15-715.pdf>
- Paul, S.-A. S., & Clarke, P. J. (2016). A systematic review of reading interventions for secondary school students. *International Journal of Educational research*, 79, 116-127.
- Slavin, R., Cheung, A., Groff, C., & Lake, C. (2008). Effective reading programs for middle and high schools: A best-evidence synthesis. *Reading Research Quarterly*, 43(3), 290-322. <https://doi.org/10.1598/RRQ.43.3.4>
- Trioen, T., & Casteleyn, J. (2018). Extra kansen voor laaggeletterde adolescenten. Project UAntwerpen.
- Vanbuel, M., Boderé, A., & Van den Branden, K. (2017). Helpen talenbeleid en taalscreening taalgrenzen verleggen? Een reviewstudie naar effectieve taalstimuleringsmaatregelen. Gent: Steunpunt Onderwijsonderzoek.
- Vanhooren, S., Pereira, C., & Bolhuis, M. (2017). Iedereen taalcompetent! Visie op de rol, de positie en de inhoud van het onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw. Opgehaald van http://taalunieversum.org/sites/tuv/files/downloads/ledereen_taalcompetent.pdf

